

FLASH FICTION ЯК ЖАНР СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ МАЛОЇ ПРОЗИ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ

У статті досліджено еволюцію англomовного короткого оповідання у XX–XXI століттях із фокусом на жанрі flash fiction. Визначено головні риси цього жанру, зокрема стислість, композиційну завершеність, метафоричність, емоційну насиченість і відкритість до інтерпретацій. Проаналізовано характерні стилістичні домінанти flash fiction, зокрема тропеїчні прийоми, синтаксичний паралелізм, ефект парадоксу, еліпсис та принцип *in medias res*. Практична частина ґрунтується на перекладацькому аналізі оповідань «Whispers» та «Bigfoot Love», у яких вивчається реалізація стилістичної конвергенції як ключової ознаки текстів жанру.

Ключові слова: flash fiction, англomовна мала проза, стилістична конвергенція, сучасна література, коротке оповідання.

Сучасна англomовна мала проза є динамічною літературною формою, що відзначається адаптивністю до соціокультурних, естетичних і технологічних викликів часу. Однією з найпомітніших тенденцій є поява та стрімкий розвиток жанру flash fiction — надкоротких оповідань, що концентрують зміст у лаконічній, але емоційно насиченій формі. З огляду на зростаючу популярність цієї форми серед авторів і читачів, дослідження особливостей flash fiction має не лише літературознавче, а й культурно-комунікативне значення.

Мала проза, як одна з основних форм художньої літератури, охоплює різноманітні жанри, серед яких коротке оповідання, новела, ескіз, нарис. Її відмінністю є зосередження на одному персонажі або події, стислість і експресивність. До кінця XIX століття англomовне коротке оповідання не мало чіткої ідентичності, лише з початку XX ст. термін «short story» почав закріплюватися як самостійна жанрова одиниця. Значний вплив на становлення короткої прози мали Едгар Аллан По, який сформулював концепцію єдності враження, та Брендер Метьюз, який увів поняття «коротке оповідання» на позначення саме завершеніої короткої форми.

Протягом XX століття жанр пережив низку змін під впливом модернізму — Вірджинія Вулф, Ернест Хемінґуей і Вільям Фолкнер експериментували з формою, лінійністю, потоком свідомості. Постмодернізм додав інтертекстуальність, іронію, фрагментарність і багатозначність, піддаючи сумніву ідею об'єктивного наративу. У XXI столітті спостерігаємо гібридизацію жанрів: коротке оповідання переплітається з есе, поезією, щоденниковими нотатками, створюючи відкриті структури, які запрошують читача до співтворчості. У цьому контексті стає актуальним питання не лише формальних змін, а й стилістичного оформлення.

Flash fiction як жанр виник як відповідь на потребу в стислому, але насиченому контенті. Його предтечами стали байки, притчі, мініатюри класиків. У сучасному вигляді термін увійшов до вжитку після публікації антології Дж. Томаса *Flash Fiction: «72 Very Short Stories»* (1992), закріпивши жанрові межі.

Метою статті є визначення ключових етапів становлення жанру flash fiction в англomовній літературі ХХ–ХХІ століть, виявлення його структурних і стилістичних особливостей, а також з'ясування специфіки функціонування цієї форми в умовах сучасного медіапростору.

Flash fiction — це жанр, що поєднує поетичну лаконічність із прозаїчною структурованістю. Незважаючи на обсяг до 1000 слів, у його межах вміщується повна драматургічна структура: експозиція, конфлікт, кульмінація, розв'язка. Водночас часто відсутня передісторія, сюжет стартує із середини події (in medias res), зосереджуючи увагу на моменті зламу або ключовому переживанні.

Вдале оповідання flash fiction характеризується сильним початком, який захоплює увагу читача, і несподіваним, часто відкритим фіналом. У короткому тексті надзвичайно важливою є точність кожного слова. Автори змушені уникати другорядних ліній і надмірного опису. Це призводить до посиленого використання непрямих характеристик — через дії, репліки, символи. Принцип «покажуй, не розповідай» (show, don't tell) реалізується через метафоричність, алегорії, еліпсис, символіку [2].

На рівні структури flash fiction використовує стилістичні фігури: паралелізм, градацію, анафору [2]. Ці прийоми служать не лише декоративним функціям, а створюють ритм, когезію, посилюють емоційне напруження. У тексті «To Reduce Your Likelihood of Murder» А. Монсона паралельні конструкції структурують оповідь, нагнітаючи тривогу. У «Currents» Х. Боттомі повтор фрази «Before that...» організовує наратив як ланцюг спогадів у зворотному порядку. Концептуальні метафори мають композиційну функцію: у оповіданні «Bullhead» метафора LOVE IS TIMELESS організовує сюжет; у творі «Oliver's Evolution» Дж. Апдайка образ батька як дерева символізує захист, стабільність і неминучість змін [6]. Такі метафори несуть не лише образну, а й ідеологічну функцію — вони визначають головну ідею твору.

Значущість стилістичної конвергенції — одного з найпотужніших засобів foregrounding — особливо виявляється у flash fiction [2]. Як зазначає О.Ємець, конвергенція — це не просто сукупність стилістичних засобів, а їхнє взаємопідсилення у «сильних позиціях» тексту — переважно у фіналі, де зосереджується смислова кульмінація [3]. Конвергенція реалізується на тропейчному, синтаксичному й фонетичному рівнях і дозволяє досягти емоційного «згустку» при мінімальному обсязі тексту. У статті «The Role of Stylistic Convergence in the Contemporary American Fiction» (2017) авторка підкреслює, що типові види конвергенції у flash fiction — це тропо-синтаксичні комплекси (метафора + повтор + еліпсис тощо), які часто втілюють концептуальні метафори та філософські узагальнення [3].

У перекладі оповідання «Whispers» ми мали справу саме з такою тропо-синтаксичною конвергенцією. Наприклад, у фрагменті: The waves do not care... They will whisper... They will call... — хвилі персоніфікуються, повторюється модальне дієслово will, реалізується анафора та синтаксичний паралелізм. У перекладі ці особливості передано повтором: «вони шепотітимуть», «вони кликатимуть», «вони манять» — збережено милозвучність, ритм і образність. При цьому було використано часткову трансформацію епітета bloated sun як «розпечене сонце» для збереження логіки тексту та концептуальної метафори «ПРИРОДА — ЦЕ ЛЮДИНА» [4].

Іншим прикладом є оповідання «Bigfoot Love», де сконденсована конвергенція досягається алітерацією [f], синекдохою («wings flapping in a panic»), паралельними структурами («sticks, twigs, acorns...») та метафорою природи як поля бою. У перекладі ми зберегли цю структуру за допомогою звуконаслідувальної лексики («з гуркотом падало», «панічно тріпочучи крилами») і перифрази «наближення загрози», що поступово конкретизується — «Бігфут». Водночас синтаксична симетрія дозволила відтворити початкову динаміку й тривожний темп сцени [6].

У перекладах «Whispers» і «Bigfoot Love» стилістична конвергенція реалізується через поєднання тропів, ритмічних повторів і синтаксичних фігур. Їх передано за допомогою синонімічних замінів, граматичних трансформацій і ритмічної адаптації. Відтворення таких елементів дозволяє зберегти стилістичну інтенсивність тексту та передати його інтонаційно-смыслову єдність, що, своєю чергою, перегукується з іншими художніми характеристиками жанру [4].

Особливістю стилю є вживання теперішнього часу, що створює ефект присутності та актуалізує емоційне переживання. Прості речення чергуються з ритмічно ускладненими — з асиндетоном, інверсією, анафорою, що посилює художній вплив [2]. Письменники зазвичай обмежуються кількома персонажами, іноді одним, фокусуючись на внутрішній динаміці. Герої зображуються через дії, репліки, контексти — а не опис. Часто вживаються дискурсивні зсуви: зміна оповідача, несподіваний перехід у стилістиці (наприклад, від іронії до трагічного тону). Це відповідає постмодерній концепції багатоголосся та поліфонії в літературі [1, с.193].

Жанр flash fiction активно функціонує в цифровому середовищі: платформи SmokeLong Quarterly, 100 Word Story, Wigleaf, Medium сприяють його поширенню. Завдяки компактності, ці твори ідеально підходять для публікацій у соцмережах. Це не лише формує нову читацьку практику, а й стимулює зміну жанрової парадигми. Популяризація жанру зумовлює зростання кількості авторських збірок. Серед авторів, що працюють у flash fiction — Ненсі Столман, Грант Фолкнер, Девід Гаффні, Роберт Скотелларо. Їхня творчість поєднує гумор, абсурд, соціальний коментар і психологічну напругу [5].

Семантична насиченість є однією з ключових характеристик жанру. Завдяки еліпсису, натякам, підтексту, кожен твір відкритий до множинної інтерпретації [2]. У тексті «The Orange» вся історія вибудовується на метафорі апельсина як центру всесвіту, створюючи ефект іронічного філософського узагальнення. У «The Death of the Short Story» метафора смерті жанру подається через лексику похоронної символіки [6].

Flash fiction виконує функцію мініатюрної психологічної драми або притчі, де зміст концентрується у фрагменті. Завдяки цьому твори поєднують риси поезії, прози та драматургії, що відкриває великі можливості для стилістичного аналізу — особливо в аспекті когезії, повторів, тропів, інверсій, еліпсисів [1, 196]. Аналіз прикладів перекладу оповідань «Whispers» і «Bigfoot Love» доводить, що емоційний вплив часто забезпечується саме завдяки багаторівневій стилістичній структурі, збереження якої є ключовим завданням перекладача [4].

Висновки. Flash fiction як жанр англomовної малої прози в XX–XXI століттях демонструє здатність до адаптації, стилістичної інновації та міжжанрової взаємодії. Його еволюція є відповіддю на соціокультурні виклики,

зміни читацьких практик і розвиток цифрових медіа. Жанр відзначається семантичною насиченістю, структурною компактністю, використанням потужних стилістичних прийомів — від тропеїчної конвергенції до синтаксичного паралелізму. Flash fiction поєднує мистецтво літературного мінімалізму з емоційною глибиною, відкриваючи нові горизонти як для авторів, так і для дослідників. Приклади з оповідань «Whispers» і «Bigfoot Love» підтверджують, що адекватне відтворення стилістичної конвергенції у перекладі є не лише викликом, а й обов'язковою умовою збереження художньої вартості оригіналу. Це потребує гнучкого застосування перекладацьких стратегій, здатних відтворити складну взаємодію образних, синтаксичних і ритмічних засобів, які формують семантичну глибину й емоційну виразність флеш-фікшн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Луцик В. English Short Story: Structure and Literary Form Evolution // Актуальні питання гуманітарних наук. 2013. Вип. 7. С. 190–197.
2. Ємець О. Types and Functions of Foregrounding in the Contemporary Flash Fiction Stories // *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*. 2019. Vol. 16. No. 4. С. 93–102. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.skase.sk/Volumes/JTL42/pdf_doc/06.pdf
3. Ємець О. В. The Role of Stylistic Convergence in the Contemporary American Fiction / О. В. Ємець // *Modern Science – Moderni Veda*. Praha, 2017. № 7. С. 102–108. Режим доступу: <https://elar.khmnu.edu.ua/items/a4795d3c-12d8-4c92-9b3f-9e284eec837f>
4. Ємець О. В., Захарчук А. С. Strategies of Investigating and Translating Poetical Prose of the Classical and Contemporary English Short Stories // *SHS Web of Conferences*. 2021. Vol. 105. Article 01003. Режим доступу: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/16/shsconf_tita2020_01003/shsconf_tita2020_01003.html
5. Wikipedia. Flash fiction [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Flash_fiction
6. Zaharchuk A. Stylistic Convergence in Contemporary Flash Fiction Stories // *U-Lingua: Undergraduate Linguistics Association of Britain*. 2023. Режим доступу: <https://ulab.org.uk/conferences/conferences/42/presentations/507>